

Kartoteka zabytków archeologicznych województwa została również wzbogacona o odkrycia 20 nowych stanowisk, poczynione z ramienia Działów Archeologicznych Muzeów w Rzeszowie (Albigowa i Kraczkowa pow. Łańcut, Hłudno i Wesola pow. Brzozów, Duńkowice i Zarzeczce pow. Jasło, Rzeszów, — łącznie 10 stanowisk) oraz Przemyśla (Przemyśl, Bolestraszyce, Fredropol, Kniażyce, Kormanice, Krasiczyn i Sierakośce w pow. Przemyśl — łącznie 10 stanowisk). Łącznie znane tegoroczne odkrycia obejmują 37 nowych stanowisk, lecz zauważyć wypada, że cyfra ta nie jest ostateczną².

Zawiadomienia o nowych odkryciach i to nie tylko przypadkowych ale poczynionych w ramach instytucji zawodowych w tym niestety i niektórych Muzeów nie zawsze przekazywane są do KZA w czasie i trybie przewidzianym przez obowiązujące w tej sprawie ustawodawstwo. Niepokojącym jest fakt, iż mimo działalności wielu ofiarnych społecznych opiekunów zabytków w dalszym ciągu część nowych odkryć pozostaje w rękach amatorów nieświadomych dalszego postępowania, zatrzymujących znalezisko u siebie nie informując o tym ani

KZA, ani innej zawodowej instytucji. Zdarza się, iż po jakimś czasie dowiadujemy się o nich z notatek prasowych, pełnych zabawnych sformułowań np. „przedziwnych kształtów przedmioty”, „w zamierzonych czasach prowadzono w tych stronach wytwórnictwo ciężkich siekier”, „drapaki” itp.³, które zarówno budzą uśmiech jak też pewien niesmak. Baczniejszego jeszcze zwrócenia uwagi wymaga modne obecnie zjawisko określane pojęciem „zbieractwo”, które w odniesieniu do zabytków z reguły czyni je niedostępnymi dla archeologa. Wpływa to w związku z tym wiele zadań nie tylko dla archeologów lecz wszystkich tych, którzy rozumieją wartość i właściwy sens zabytku.

¹ Badania powierzchniowe w obrębie naszego województwa miały być prowadzone również przez Zakład Archeologii Małopolski IHKM w Krakowie lecz do chwili opracowania niniejszego komunikatu nie uzyskano stamtąd żadnych zgłoszeń o nowych odkryciach.

² Komunikat niniejszy z konieczności oddany do druku jeszcze w październiku 1964 roku nie obejmuje odkryć, które mogą nastąpić w pozostałych miesiącach br.

³ Bogaty materiał odnośnie tego typu informacji prasowych zgromadzony jest w archiwum KZA.

Antoni Kunysz

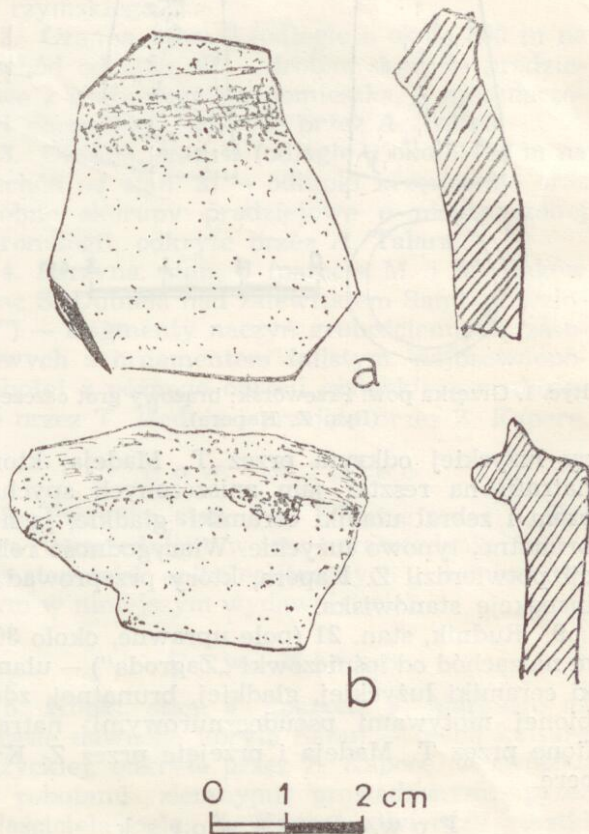
Powierzchniowe i zwiadowcze badania archeologiczne w powiecie przemyskim w roku 1964

Obok badań stacjonarnych w Krasiczynie, szerokich badań ratowniczych na terenie Przemyśla, Dział Archeologiczny Muzeum Ziemi Przemyskiej w Przemyślu w roku 1964 podjął badania powierzchniowe i inwentaryzacyjne zabytków archeologicznych na terenie powiatu. Badania w których udział wzięli: Kustosz Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie dr Jan Kowalczyk oraz Andrzej Koperski, stud. IV roku archeologii UJ w Krakowie oraz autor artykułu, przyniosły bardzo ciekawe wyniki, szczególnie w dolinie rzeki Wiaru. Muzeum Ziemi Przemyskiej w Przemyślu tylko częściowo finansowało badania, korzystało też z pomocy Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Archeologicznych mgra K. Moskwy.

Wyniki badań przedstawiają się następująco:

1. Sierakośce pow. Przemyśl

Stwierdzono tutaj dwa stanowiska archeologiczne: Nr 1 osada z czasów starożytnych (materiał neolityczny i późnorzymski?) w obrębie zabudowań ob. Ignaca Wajdy nr 77. W czasie wybierania dołu pod piwnicę domu natrafiono na zagadkowe ciemne plamy, które uległy zniszczeniu. Według odkrywcy było ich trzy. Podczas naszych badań powierzchniowych stwierdzono w hałdach ziemi intensywnie czarnej ułamki naczyń glinianych oraz jeden ułamek krzemienia przepalonego w ogniu (Ryc. 1). Stanowisko nr 2 znajduje się w obrębie za-

Ryc. 1. Sierakośce pow. Przemyśl. a) fragm. naczynia z wylewem toczonym na kole tzw. ceramika siwa(?) b) partia przydenna naczynia. (Rys. A. Kunysz)

grody ob. Leona Wajdy i ob. Jana Janickiego. Jest tam według w/w gospodarzy cmentarz szkieletowy o nieznaczonej chronologii, na którym w czasie prac budowlanych znalezione kości ludzkie i fragmenty naczyń glinianych.

Badania w tej miejscowości prowadzili J. Kowalczyk i autor artykułu. O niszczeniu stanowisk poinformowano Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Archeologicznych, by podjął tam prace ratownicze. Materiały z badań powierzchniowych złożono w Muzeum w Przemyślu.

2. Sólca pow. Przemyśl

W południowej partii wsi na polach znajduje się duży kopiec zwany też przez ludność miejscową „grodzisko”. Kopiec jest dość dużych rozmiarów i może być raczej grodziskiem słożkowatym. Przybliżone jego wymiary: wysokość około 10 m, średnica u podstaw około 25–30 m. (Ryc. 2). Wewnętrzne kopca — „grodziska” jest

Ryc. 2. Sólca pow. Przemyśl. Kopiec zw. „grodzisko” od strony południowej. (Fot. A. Kunysz)

zapadnięte, rzekomo w wyniku wkopów poczynionych przez poszukiwaczy skarbów. Badania powierzchniowe w okolicy kopca — „grodziska” nie dały w wyniku żadnych materiałów archeologicznych. Położenie kopca w miejscu, gdzie przebiega stara droga oraz w pobliżu niedaleko położonego źródła sugeruje, że mogła być tutaj kiedyś mała strażnica.

3. Fredropol pow. Przemyśl

Przy szosie z Sierakość do Kormanicy na polach wsi Fredropol z prawej jej strony na łagodnym zboczu opadającym ku południowi, gdzie przepływa mały strumyk, stwierdzono na powierzchni występowanie ciemnych plam dość dużych rozmiarów. Na powierzchni jednej jamy znaleziono drobne ułamki naczyń oraz dwa drobne narzędzia krzemienne, które wg. określenia J. Kowalczyka należy wiązać z kulturą ceramiki wstęgowej rytej (?). Fakt, że w pobliżu znajduje się kilka jam pozwala przyjąć istnienie tutaj osady kultury ceramiki wstęgowej (Ryc. 3).

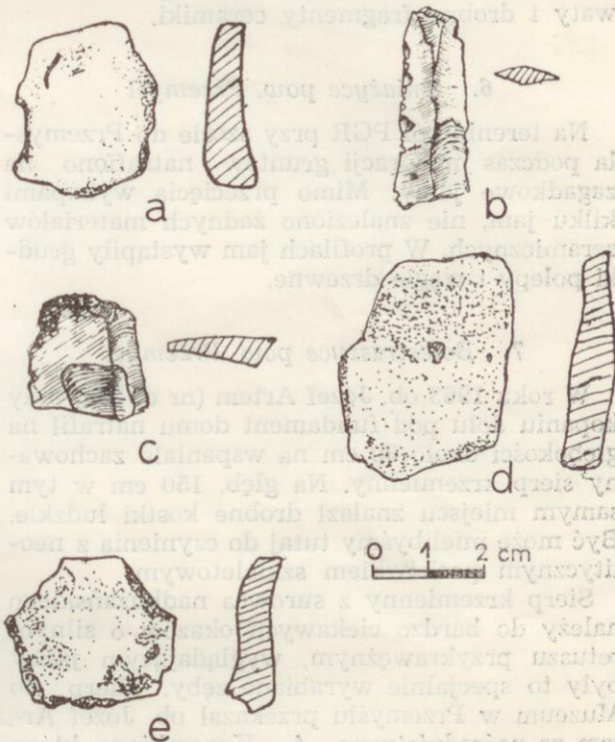
4. Kormanice pow. Przemyśl

Na terenie ogrodu ob. Lewa w pobliżu cerkwi i szosy do Przemyśla stwierdzono w profilu fosy przydrożnej zarysy jam. Ze szkarpy wybrano kilka ułamków naczyń glinianych oraz jeden wiór krzemienisty (Ryc. 4). W oparciu o znalezione materiały można przyjąć, że istniała tutaj osada kultury ceramiki wstęgowej (oznaczenie J. Kowalczyka). Dalsze badania jakie tutaj przeprowadził T. Aksamit z Muzeum w Rzeszowie przyniosły ceramikę kultury wstęgowej rytej.

Materiały z badań powierzchniowych znajdują się w Muzeum w Przemyślu oraz Muzeum Okręgowym w Rzeszowie. Stanowisko wymaga szybkich badań ratowniczych, gdyż jest niszczone przez wody deszczowe.

5. Krasieczyn pow. Przemyśl

W przysiółku Krasieczyna „Komara” znajduje się osada neolityczna. Od kilku lat miejscowi gospodarze na polach przy szosie Przemyśl — Krasieczyn (w pobliżu przystanku Dybawka II) w czasie prac polnych znajdowali narzędzia krzemienne i kamienne. Terenem tym zainteresował się miłośnik archeologii członek Oddziału PTA w Przemyślu ob. Jan Różański, który w krótkim okresie czasu zgromadził sporo zabytków a wśród nich: siekierkę krzemienią z surowca świeciechowskiego, fragment toporka kamiennego, róz na wiórze oraz odłupek krzemienisty. Poza tym znaleziono tutaj kilka glinianych figurek z polewą oraz ułamki naczyń z czasów nowożytnych. Podczas badań powierzchniowych przeprowadzonych przez J.

Ryc. 3. Fredropol pow. Przemyśl. a, d, e — fragmenty naczyń, b, c, — narzędzia krzemienne. (Rys. A. Kunysz)

8. Stanisławczyk pow. Przemyśl

Stanowisko nr 1 — domniemane grodzisko(?). Na terenie lewej terasy Sanu w odległości około 400 m od Wiaru na północny zachód od kościoła znajduje się „zameczysko” o planie prostokątnym, posiadające w narożach jakgdyby rodzaj bastionów. W niedalekiej odległości od zameczyska znaleziono drobne ułamki ceramiki średniowiecznej, które włączono do zbiorów Muzeum w Przemyślu. Badania przeprowadził A. Koperski.

9. Stubno pow. Przemyśl

W roku 1964 w czasie wybierania piasku nad Sanem natrafiono na fragmenty naczyń oraz kilka monet z XVI wieku. Materiały: fragment naczynia średniowiecznego wraz z 2 boratynkami króla Jana Kazimierza przekazało kierownictwo Szkoły Podstawowej w Stubnie do zbiorów Muzeum w Przemyślu. Podczas badań powierzchniowych przeprowadzonych przez A. Koperskiego i A. Wołczyka stwierdzono, że był cały skarb monet lecz miejscowi gospodarze rozebrali go. Poza tym kierownictwo szkoły przekazało do zbiorów muzealnych monetę arabską znaną dawniej w tej miejscowości, a która została przekazana do opracowania do Zakładu Mumizmatyki PAN w Krakowie.

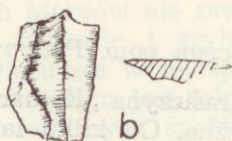
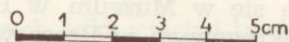
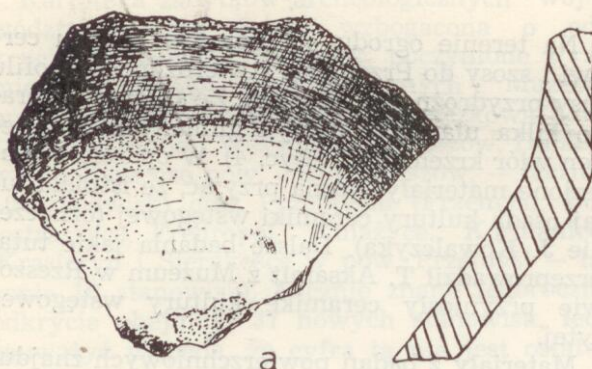
10. Walawa pow. Przemyśl

Stanowisko nr 1 — cmentarzysko szkieletowe z okresu wczesno-średniowiecznego. Przeprowadzono w terenie poszukiwania w celu lokalizacji cmentarzyska szkieletowego z XI wieku badanego w roku 1940 przez J. Pasternaka. W wyniku weryfikacji stwierdzono, że cmentarzysko to znajduje się na terenie pól PGR w odległości kilkuset metrów od zabudowań gospodarczych PGR.

Stanowisko nr 2 — domniemane grodzisko (?). Na terenie zabudowań PGR znajduje się zagadkowa warownia ziemna z dobrze zachowanymi wałami i rowami. Materiałów na powierzchni nie znaleziono żadnych, obiekt wymaga dalszych badań i szczegółowej inwentaryzacji oraz pomiaru. Badania powierzchniowe w tym rejonie przeprowadzili A. Koperski i A. Wołczyk.

11. Olszany, Pralkowce, Dybawka, Kortniki pow. Przemyśl

W Szkole Podstawowej w Krasiczynie w gabinecie pomocy szkolnych znajduje się zbiór około 20 narzędzi krzemiennych głównie z terenu w/w miejscowości. Są wśród nich narzędzia z surowca krzemionkowego, świecchowskiego i nadbużańskiego. Brak bliższej lokalizacji znalezisk, które dostały się do zbiorów szkolnych za pośrednictwem młodzieży szkolnej. Materiały powyższe świadczą dobitnie o tym, że dolina Sanu w młodszej epoce ka-

Ryc. 4. Kormanice pow. Przemyśl. a) fragm. naczyńia kultury ceramiki wstęgowej; b) wiór krzemienny. (Rys. A. Kunysz)

Kowalczyka i autora, znaleziono jedno drobne narzędzie krzemienne oraz fragment naczyńia o bliżej nieokreślonej chronologii. Na powierzchni pól występują skupiska kamieni przepalonych. Znaleziska z młodszej epoki kamiennej mają ścisły związek z materiałami kultury ceramiki sznurowej znalezionymi podczas ostatnich badań w obrębie zamku w Krasiczynie, gdzie znaleziono między innymi grociki sercowaty i drobne fragmenty ceramiki.

6. Kniażyce pow. Przemyśl

Na terenie pól PGR przy szosie do Przemyśla podczas melioracji gruntów natrafiono na zagadkowe jamy. Mimo przecięcia wykopami kilku jam, nie znaleziono żadnych materiałów ceramicznych. W profilach jam wystąpiły grudki polepy i węgle drzewne.

7. Bolestraszyce pow. Przemyśl

W roku 1963 ob. Józef Artem (nr d. 308) przy kopaniu dołu pod fundament domu natrafił na głębokości około 30 cm na wspaniale zachowany sierp krzemienny. Na głęb. 150 cm w tym samym miejscu znalazł drobne kostki ludzkie. Być może mielibyśmy tutaj do czynienia z neolitycznym pochówkiem szkieletowym.

Sierp krzemienny z surowca nadbużańskiego należy do bardzo ciekawych okazów o silnym retuszu przykrawężnym, wyglądającym jakby były to specjalnie wyrabiane zęby. Sierp do Muzeum w Przemyślu przekazał ob. Józef Artem za pośrednictwem A. Koperskiego, który w miejscu odkrycia przeprowadził badania zwiadowcze.

miennej była gęsto zasiedlona. Podjęto starania w celu lokalizacji w/w znalezisk.

W świetle ostatnich badań powierzchniowych i zwiadowczych uzyskaliśmy nowe materiały do osadnictwa starożytnego z środkowego dorzecza Sanu. Na szczególną uwagę zasługuje skupienie osadnictwa z młodszej epoki kamiennej z cyklu kultur ceramiki wstępowej z doliny Wiaru. Podobne zjawisko notujemy

nad Sanem w okolicy Krasieczyna, gdzie występuje dość intensywne osadnictwo neolityczne reprezentowane przez kulturę ceramiki sznurowej.

Kilka stanowisk z materiałami wczesnośredniowiecznymi potwierdza skupienie osadnicze w okolicach Przemyśla, jako grodu książęcego i znacznego ośrodka rzemieślniczego.